

FORSTER GYÖRGY

ORVVADÁSZOK

20
FILLÉR

.....
139.394 OSZK
.....

ELSŐ FEJEZET

Kint, a zsellérház tenyérnyi ablakán túl, faleveleket sodori a szél s a lebukó nap rőt-arany sugárzással vonta be a tintakék felhők szélét. Az udvaron fosztottan hajbókolt a vén eperfa; por és keserű füstszag csapódott le a zsup-
tetőkről s az utcáról behallatszott a községi bika kolomp-
jának panaszos hangja. A sánta Horváth, a község tehené-
sze, most hajtott haza az irlásokról.

Sütő István becsattantotta a bicskát s eltolta maga
elől a tányért. A savanykás, kétszeresből tett kenyér sötét-
sült héjját ledobta a kutyának, mely félóra óta tapodtat
sem mozdult mellőle. Hátradőlt és elégedetten pillogott az
anyja felé

— Ez jó volt, édes...

Az öregasszony távolabb ült a lócán, onnan nézte, ho-
gyan falatozik jó étvággyal a fia. A szóra megmozdult.

— Jaj, fiam, ha tudtam volna...

— Itthon vagyok és kész. Most már majd csak leszünk
valahogy. — Az üveg után nyúlt, amit futtában töltetett
meg az öregasszony félliter borral a szövetkezetben.

Öntött. Odaintette a poharat Gerson Ábris felé.

— Na, Isten-Isten, keresztapám...

— Hozott az Isten. A fő, hogy letelt...

Pista szeme oldalt csúszott, a fal mellé állított katona-
ládára.

— Letelt... Aztán most már tán arról is beszélhet-
nénk, mi ujság itthon?...

Zavart csend volt a válasz. A két öreg arca megkövült.

csak a kutya ült, szemében mohó rajongással, továbbra is mozdulatlanul

Gerson a vállát vonogatta.

— Mi ujság lenne? Csak úgy átvészeltük az aratást, kukoricatörést, krumpliszedést.

— Azt mondják, a krumpli jó... — nyálazta cigaret-táját a legény.

— Jó, jó, de férges... Nem áll el tavaszig.

— Bizony, bizony... — bólogatott az öregasszony —, Süldő kéne hozzá...

— Süldő?...

Sütő István megtapogtta a zsebét. Felsőbbséges elégtételrel nézte az anyját.

— Süldő... — ismételte —, na, majd holnap körül-nézek valahol.

— Süldőért?... — örvendezett özvegy Sütőné.

Gerson Ábris megmozdult. Füle is belevärösödött a váratlan izgalomba.

— Tán csak nem hívtad magaddal az ezredpénztárt?

— Azt nem — legyintett Pista. — De azért, ha nem esurran, csöppent. Kereshetett is, aki nem esett a feje lágyára...

Odakint megcsikordult a kapu. A kutva hirtelentámadt dübhel ugrott az ajtónak, a vén Gerson alig tudta oldalba-rugni.

— Hát ez meg ki? — emelkedett fel az öregasszony, de mint a beövakodó nagykendő szélét megpillantotta, egy-azerre felélénkült. — Rozika, ni... na, gyere csak lelkem, mi jót hoztál?... Ehun a Pista, nézd csak, megjött.

A lány pírjára gyóntadt képpel, zavarosan állt meg az ajtóban. Pista megépődve nézett a jóformájú, kifejlett lányra.

— A nemjodat, Rozika... egészen anyányi lettél két év alatt. Szinte ledve támad az embernek megaraszolni a derekadat.

— Majd rá is húznék a kezére... — nyelvelt vissza a lány, aztán zavarosan fordult az öregasszony felé.

— Édesanyám megküldte a szakajtó listát. Ne tessék haragudni a késéért; csak most öröltettünk, mert édesapám nyavajgott a derekával.

— Jól van, jól Rozika... na, ülj le már egy kicsit.

A lány lassú léptekkel ment közelebb. Rövidujjú réklit viselt s a félrecsúszott kendő alól elővillantak izmos, telt karjai. Lépése lágyan ringott s a kendő sötét háttére úgy ölelte át nyaka hullámos hajlatát, hogy Sütő István félre-nézett tőle.

Az öregasszonynak egyszerre tíz keze támadt az érthetetlen buzgalomtól.

— Rozika, te telkem Igvál már egy korty bort. Nézd-e itt a pohár. Jól tesz az ilyen hűvös időben.

— Nem élek én borral, Juliska néniem... — szabódott a lány, de Sütőné akkor már a fia mellett állt és tartotta a poharat.

A legény nem izzadt bele az igyekezetbe; komótosan, csaknem fukaron csorgatta a bort. Az arcára volt írva a gondolat, hogy mi a fenének lányfélébe az ilyen drága nedű... De hogy az anyja csak állt, nem akarta kedvét szegni az

őregasszonynak: MÉR a maga poharát is odakoccintotta a lánynak:

— No, Isten hozott, Rozika... Csak lőre ez biz, de azért melegít...

— Tán Pesten különb bort ittak?

— Sert ittunk ott, nem bort. S ha bort, akkor mérgezpesztalt. Az volt a bor... Mint az arany s egy féllitertől már keresztbe állt az ujoncság szeme. Igaz, hogy két pengő volt tere, a fene ette volna meg...

Az őregasszony összezsapta a kezét.

Két pengőt egy liter borért! Oszrt volt lelketek kiízetni?

— Nem lélek kellett ahhoz, hanem buksza... — nevetett a legény. — Abban meg nem volt hiány... A tiszturaktól sok esett, ha elküldték valahova az embert. Én meg már úgy ismertem Pestet, akár a tenyeremet.

Rozika hitetlenkedett.

— Azt a rengeteg várost?

— Mit tudod te, hogy mekkora, mikor sohasem látad, — dohogott az öreg Gerson.

Pista kihúzta magát.

— Majd meglátom — mondta, — milyen a helyzet hithon. Mert ha nem jó megyek vissza, csak épp elintézek egyet-mást. Odafönt úgyis hívtak villanyoskalauznak...

— Annak-e?

Varga Rozi nagyot nyelve tette le a borospoharát. Már indult, de úgy meg volt hatva Sütő Pista uras beszédjén, hogy hajszállhíján „Dicsértlessék“-et köszönt.

Ahogy elment, az asszony fürgén mutatni kezdett a fia körül.

— Ez ám derek leány, Pista, ha tudnád... Tavaly télen is szolgált, kétszáz pengőt küldött haza. Most meg vasárnap egy hete jöttek meg summásmunkárai... Bizony... Huszonhatan voltak odefent Vasban...

— Jól van na.

— Iszen csak mondom. Olvan lány ez, hogy látástól-vakulásig meg nem áll kezében a munka. Nincs párja a zsellérsoron, de a polgárok között is alig... Mert olyan kelengyéje van ennek...

A legény felhorkant.

— Hallja már, el ne küldjön tüstént háztűznézőbe.

S hogy az anyja zavartan elhallgatott, gyanakodva ütötte fel a fejét. De mintha félt volna egyszerre szembenézni az igazsággal. Hosszan hallgatva latolgatta az eshetőségeket. Végül is azonban szólnia kellett.

— S hát Csontos Klári hogy van?

A kérdés elkoppant. Sütő Pista a borába nézett utána, az öreg Gerson rözsét aprózott, az asszony pedig szüntelenül tett-vett a padka körül s a kérdésre csak a vállát vonogatta.

— Hogy lenne Jól. Nincs annak semmi baja.

A legény ökle az asztalra súlyosodott.

— Csak azért, mert neki is írtam, hogy jövök.

Gerson kettétörte a rőzseshálakat, amit a kezében tartott.

— Annak ugyan írhattál. Mult héten esküdött Baksa Péterrel.

— A sánta Baksával?

— Avval.

Csend lett. Az asszony lopva félve nézte a fiát.

Mi lesz most? ... Teremtő Isten, mi lesz? ...

De semmi sem történt.

Sütő Pista kis ideig úgy maradt, öklével az asztalnak támaszkodva, mint a szobor; de azután, hogy megmozdult, a hangja nyugodtan csengett.

— Aztán már nem írták meg?

— Minek, édes fiam? Minek keserítettelek vóna? Ráértél megtudni most is.

Gerson is megmozdult. Örmótlan csizmáiban nehézkesen az asztalhoz topogott. A pipáját tömködtte, úgy motyogott a bajuszába.

— Nem kell a szívedre venni. Lány vót, egye meg a fene, maradt a fajtájából elég. Aztán a pupos Baksával már meg is büntette magát, elhiheted.

Sütőné a szemét törölgette a kötője sarkával.

— Az anyja volt az oka ... — tört ki belőle — az fujt hajnaltól estig Klári fülébe. Hogy Baksa nem zsellér, mint te ... gazda, nyolc holdja van meg tehene. Osztán attól nem is látszik a hátán a kis púp?

— Nem ám a templomtorony ...

— Hadd el, mégis kibeszélték őket. Hogy Baksa senki-házi zsellérlányt vett el. Hogy szétoszthatja a földjét a szé-gényháznak ... meg így, meg még különben.

A legény még mindig mozdulatlanul ült az asztalnál. Mellette, a tányér szélén, elfelejtve füstölgött a cigaretta.

Végül is az öreg Gerson törte meg a csendet.

— Oszti most, hogy visszajöttél... elmégy az uradalomba?

Pista megrázta a fejét.

— Én többé nem eszem kommenciós kenyeret. Majd csak lesz valahogy...

— De nincs ám örletni való, ami van, jó, ha újesztendeig futja...

— Majd kerül...

Felállt. Csak úgy félvállról dobta a szót Gerson felé.

— A puska megvan-e?

— Hogy a pokolba ne volna... Csak rossz már a szemem. Multkor is elhibáztam egy szép süldőnyulat.

— Csak azért... — húzta a szót a legény —, mert lehet, hogy holnap kerülök egyet.

Kalapja után nyúlt. Az anyja reszketve imbolygott eléje.

— Késő van, éde s fiam... Hová mennél ilyenkor?

— Csak ide.

Kilépett az ajtón. S ahogy a rozszant kiskapu felé ballagott, az öregasszony rémülten tördelni kezdte a kezét.

— Jaj, Ábris, jaj... Istenem, de megpróbáltál... emberhalál lesz ebből, meglátod, emberhalál.

Gerson Ábrissnak is furcsán mozgott a bajusza, az emberhalál említésére azonban mégis ráfőrdmedt a testvérbúgára:

— Emberhalál az eszed tokja! Mióta veszik ember-számba a púpost?

S mert későre járt, újra tömte a pipáját s elballagott aludni.

MÁSODIK FEJEZET

Bealkonyodott.

Az egen tépett telhórongyokat cibált a szél s a hold csurgóraálló félkaréja szinte ráült az útmenti jegenyék sudarara.

Sütő Pista lekerült a kertek alá.

Itt nem ugatták a kutyák s az utat is megrövidítette valamelyest. Az itatonak nevezett pocsoltyás teknő felé tartott, amely áztatott kenderszaguán és mozdulatlanul ott lespedt túl a szélső házakon, a kondajaras töszomszédságában. Parti nádját most földig hajlította a szél, a távolabb húzódó vadorgonák azonban aszott leveleikkel, még állták a zord idő dühét.

Hajdanta — úgy 3—4 év előtt — esténként ide szoktak kiszökni Csontos Klárral. Esztendeje, amikor itthon járt szabadságon, szintén itt találkoztak; de a púpos Baksának akkor még híre sem volt.

A bokros szélén megállt. Szétvetett lábbal nézte a holdat.

Kicsit csodálkozott magán, hogy mellét alig feszíti indulat. S ami volt is benne, inkább szégyenkezés volt, meg harag; Sütő Pistától, ha zsellérlegény is, senki se merje elvenni a szeretőjét, mert...

Valahol lépések roppantak; halk, meg-megálló, tétova lépések.

S egyszerre csak előtte állt az alig kéthetes menyecske: Csontos Klára.

Sütő Pista még csak meg sem rezdült. Csupán a szeme villant az asszony felé.

— Te vagy az Klári?...

— Én... - lehelte a másik — tudtam, hogy lejössz.

A legény szája elhúzódott.

— No, nem nagy út. Legalább is magamfajta legény számára nem.

Csontos Klári szemében meggyűltek a könnyek.

— Úgy gondolod, hogy magamfajta esküdt asszony számára meg nagyon is hosszú.

— Valahogy úgy. Aki asszony, szeresse az urát...

— Szeresse a lélekharang, amelyik elsíratja. Az egész falu bűgött a fölémben, hogy így, meg úgy... nem kell többet dologba járnom, meg segíthetek a szüleimen is... meg Péter is... ígért tűt fát... aztán tegnap, hogy szülém ott járt nálunk s kis zsírozót vettem nekik, úgy vágta belém a fejőszéket, hogy most is sajog az oldalam...

Sütő István arca elsötétedett.

— Panasznak mondd ezt? — kérdezte tompán.

— Annak Hát kinek panaszkodjak? Senkim sincs, még a tulajdon szülém se...

— Hívtalak Pestre. Szolgálhattál volna. Őri helyen...

— Akkor már késő volt. Pedig én mindig csak téged kedveltelek.

— No szép, későn mondd. — Egészen ott állt az asszony mellett. Csontos Klára felgyulladt szemmel tekintett rá, haja szinte súrolta a vállát. Ha a legény ebben a pillanatban maga után int, követte volna talán a világ végére is. De Sütő Pista mozdulatlanul állva maradt.

— Későre jár — mondta végül s a hangjába cseppnyi akaratlan gúny is vegyült —, az urad még keresni fog.

Csontos Klára visszalépett.

— Elkergetsz?

— Nem én. De ésszel élj, ha nem akarod újra — a
fejőszékét

— Lejössz máskor is?

— Majd meglátjuk

— Csak így mondd?

— Csak így.

— Nem szerelsz már?

A legény vállat vont.

— Nem számok, hogy szeretlek-e... te már elintézted
a magad sorsát. Meg az enyémet is ..

Elfordult, hogy induljon, de abban a pillanatban zö-
rögni kezdtek a háta mögött az orgonabokrok.

Klári halkán, ijedten felsikoltott.

Kalaszán lehullott orgonalevelekkel, púposan, mint egy
őriás béka, Baksa Péter termelt előtük.

Alig ért valamivel derékon felül Sütő Istvánnak, de
széles válla, izmos karjai nem mindennapi erőt sugároztak.
Most fujt a dühtől és sárga fogai kivillogtak a szájából,
amint falánk féltékenységgel kettőjük között termelt.

— Mit keresel itt? — hörrent az asszonyra s keze már
kinyúlt, hogy megragadja a kárász kendőt.

Sütő István hangja azonban megállította.

— Engem kerestél — mondta nyugodtan és szembe-
fordult a púossal. — Vagy ha úgy jobban tetszik, én ke-
restem őt.

— Semmi közöd hozzá!

— Nincs hát. Vibeled. Ha elvetted, élj vele. Csak épp
tudni akartam, hogy felétek mire használatos a fejőszék...

— Hát aztán? A magam házában azt csinálók, amit akarok...

Ahogy ebben a pillanatban szembenálltak egymással, az asszony egész mögéjük szorult. Csak rémült, pihegő lélegzete árulta el, hogy él és ott van. Baksa Péteren látszott, hogy vad indulat fűri s hogy legszívesebben átharapná mindkettőjük torkát; a legény vészljőslőan sudár termete és kő nyugalma azonban féken tartotta.

Sütő István hangja még most is nyugodt volt, csaknem jóindulatú:

— Mondok valamit, Baksa Péter. Te elvetted az én szeretőmet amíg én komiszban rúgtam a kincstár porát. Megtehetted, jól tetted legalább megszabadítottál tőle. Mert az ilyen mellettem sem lett volna különös asszony. De fűt-fát ígértél neki, megvetted a 8 hold földeddel, úgy ahogy mondom. Az anyjától vetted meg, meg a falutót; ha megahántad, hát rajtuk keresd. Ha azonban szód ellenére fejőszékkel fizetsz neki, velem gyűlik meg a bajod.

— Te beszélsz? Te...

— Én beszélek... — dörrent közbe a legény — s már nincs is több mondanivalóm. De úgy emlékezz rá, ha meghallok valamit, kirázlak a félreszabott kabátodból.

Megbillentette a kalapját és hátra sem nézve, lassú léptekkel elhallagott. Pedig hallotta, hogy Klári eszeveszetten felsír mögötte s hallotta azt is, hogy Baksa sziszegő dühvel nekiront a menyecskének.

— Lódulj haza. Azután majd lesz egy kis számolásunk. Az anyja még ébren várta. Imádkozott.

Pista mosolyogni tudott volna rajta: szegény asszony,

honnan tudná, hogy aki egyszer két csillagig vitte a kincstár kenyereit, nem bolondult meg bepiszkítani a kezét egy gyengének bizonyult fehérnép miatt.

Lefeküdt s a hosszú utazás után fáradtan tíz perc múlva úgy aludt, mint a bunda.

HARMADIK FEJEZET

Másnap reggelre dör ülte meg a zsúptetőket s az elfeketedett falevelek sűrű nyalábszám peregtek lefelé. A csípős szél még hidegebbre fordult s a Bakony szélén bús károgással, népes csapatokba gyűlt a varjú nép. Korai tél lógott a levegőben. A köd, amely az erdő fölött úszott, kékes színével közeli havat ígért.

Sütő István jókor reggel elkövetkezett az uradalomba, az új tisztartóhoz, akit még sohase látott. Favágást akart harmadába s hamar meg is egyeztek; még egy szekér rőzsét is kötött foglónak.

Csak a kasznár dűnnyögött utána nagymérgesen, amikor betette maga mögött az ajtó.

— Egy robsíttzerrel több... én nem értem, hogy a tisztartó úr mér enged ennyi lesipuskást az őzeinkre.

A tisztartó mosolyogva intett.

— Ismeri?

— Kommenciós volt a bakonysági tanyán, ő meg az apja is. Vagy két hold váltság-földjük van. Azzal bibelődnek. S az úrfinak, úgy látszik, mégis büdös a béreslökés...

— Ha büdös, igaza van. A maga kenyerin jobban földogul.

— Az am. De ez katona volt, most szerelt le s már az

első szabadságára is lövész zsinórral jött haza. S a bátyját is ismerem a vén Gersont... Olyan biztoskezü puskás, hogy kampec a nyúlak, de még a szarvasnak is, amelyiket megpillantott.

— Annál jobb — mosolygott a tisztartó.

A kasznár ráhámult.

— Nem értem.

— Pedig egyszerű a dolog. Ismerni kell ezt a népet. Jó nép, csak éppen boldogabb, ha egy-két nyúllal, őzszel megkopszthatja az uradalmat. Hiába no, ez már így van: mi szállítjuk a hadsereg legjobb puskasait. De ezek is azonfelül frigyek is egymás között. polgár a zselléri, zsellér a béresi, kutyába se veszi. A pár nagygazda meg füttyöl mindannyiunkra. Egyszer hát majd csak kötélszakadásra kerül a sor közöttük.

— Arra ugyan várhat a tisztartó úr.

— Verek is. Ráérek. Nem hajt a tatár. Azonkívül a fakitermelés sem állhat meg egy pár jobb sorsra érdemes nyúl miatt...

A tisztartó ismét visszahajolt könyvei fölé a kasznár pedig morogva távozott. Nem nagyon értette a tisztartó okoskodását, de nem is sokat törődött vele; ha az uradalomnak jó, hogy kilövik a vadállományát, hát csak löjjeék. Legalább kevesebb lesz a vadkár a gyümölcsösben.

Sütő Pista ezalatt benézett Rába-Nagyékhoz, ahol eladó, célirányos süldőről hallott. Hosszan, gondosan nézegette a virgonc eleven jószágot s közben komolyan felelgetett a kérdésekre. Mert a leszerelt katonát ugyan végigkérdezi a falu apraja-nagyja; emberétől függ, hogy kinek

milyen válaszok esnek. A süldő árát alaposan kifartották, bát inkább elment parola nélkül. Hadd etessék még néhány napig; annyiival is tovább tart a szalonna, miegymás.

Otthon evett valamit, azután elkérte az öreg Gersontól a puskát. Hozta is szaporán, úgy, ahogy volt, gondosan két-
tőbe véve, kihúzva, beolajozva. Ilyen alkalmatossággal: lő a bakonyi orvvadász valamennyi, Veszprémtől Baranyáig, kotyogós, kétségbeesetten rossz flinta valamennyi; sasszem és acél-kar kell hozzá, tehát éppen olyasmi, ami erre fölös-
sen akad.

Gerson hozta az akasztót is, amire célirányosan fel le-
het függeszteni a puskát a kabát alatt. Azzal odanyomott négy töltényt is, többet kivinni vétkes pazarlás volna. Ja, hja, a puskapor drága; az igazi robsitzer egy lövéssel terít le minden vadat. Tízórátájt már az erdő avartól süppedős csapását járta Zsebében ott volt az utalvány egy kocsi rőzsére, de a világért sem ment volna az irtás felé. Leg-
okosabb ilyenkor ellévedni a vadőrök miatt; később azután vissza lehet jönni az elejtett vadért amit pompásan meg-
őríz az odvas fák belseje.

Ezuttal azonban hiába vert föl minden ismerős csapást; még nyomot sem talált, ami azt bizonyította, hogy a na-
pokban alaposan meghajthatták a környéket.

Alkonyattal csak ki kellett bukkannia az irtás szélén, hogy a rőzsecsomót kiválassza. A legszélsőt választotta a
bükös felől; megígérte, hogy másnap kocsival jön érte, átadta az utalványt, azután toronyiránt neki vágott az út-
nak haza.

Az irtás félig kopasz bozótjában lábalt; a felkerekedő

azél pirosra csúpte az arcát és kékre a kezéit. Reggel óta nem evett, az éhség farkasfogakkal tépett a beleibe. De még a közepére sem jutott a bozótoknak, valahol a közelben hirtelen lövés csattant s a töltés éles sivítással ott húzott el a feje fölött.

Sem tévedés, sem véletlen nem lehetett. Valaki alulról lött rá, talán a vízmosásból.

Sütő Pista nem vesztegette az időt azzal, hogy körül nézzen. Tétován a nyakához nyúlt, megtántorodott és hirtelen begurult a legsűrűbb bozót alá. Tudta, hogy ez az egyetlen módja az élete megmentésének mindaddig, amíg neki is nem sikerül megpillantani a támadót.

Vad lábdobogás és szilaj csörtetés jelezte, hogy a lesipuskás nem áll tulságosan jó lábon a bátorsággal. Erre Sütő István sem késlekedett; fejét felütve, pillanatig tájékozódott, azután felugrott és bevette magát az irtás sűrűjébe.

Csak úgy menetközben állította össze és töltötte csőre puskát, bár most már azt is tudta, hogy fölösleges ennyi óvatosság. Az ő lábai alatt alig zörgött az avar; a tövöldöző alak csörtetését még mindig hallani lehetett, jeléül annak, hogy ugyancsak tapasztalatlan az erdőnjárás titkaiban.

Negyedórába sem telt, eléje került az ismeretlen támadónak. Ugy bukkant rá, hogy szinte egymás orra elé léptek és akkor egyszerre megértette a hangos csörtetés okát.

Fiatalfiú volt a támadó; talán úgy 18—20 éves surbankölegény; puskája már a kabát alatt volt, vállán azonban tromba szürke tömeg hevert. Sütő azonnal megismerte; kissé esett-forma, elmaradott vad-mialac volt. Nem lehetett több húsz kilónál.

A legény arcára azonban nem emelkedett; ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy lövésre kész fegyverrel közelebb ne lépjen.

— Ki vagy?

— Mit akar tőlem? — sötétedett el a legény szeme de fakó arcán látszott, hogy hirtelenjében nem tudja: kísértet vagy élő ember toppant-e elé...?

Sütő hangja megerősödött.

— Azt kérdeztem, hogy hívnak?

— Ahogy a keresztelőmkor a papnak eszébe jutott.

A mondatot már nem tudta befejezni. Sütő közelebb lépett s balkézről hatalmas pofont mért le neki. A fiú arcát előnlötte a vér; az elejtett vad puffanva esett vállairól a földre.

— Megmondod, hogy hívnak, vagy beviszlek az erdészlakba?

A legényke lesunyta fejét.

— Oszd, ha megmondom, hogy Lajos János, mit ér vele?

— Mér löttél rám?

— Én nem lőttem...

Sütő keze ismét felemelkedett.

— Nem?

— Nem. Csak éppen a puskám sült el véletlenül. Nem is tudtam, hogy ember jár arra...

— Úgy. Hol laksz?

— A faluban...

— Nem ismerem apádat.

— Béres vagyok. A Baksa Péteréknél.

— Mi?

Sütő István úgy kapta fel a fejét, mintha ebben a pillanatban lőttek volna rá. Most már értette az egész dolgot. A Lajos-gyerek alkalmasint régóta sírt a gazdájának, hogy engedné ki az erdőre egyedül. Baksa azután most megmulatta neki őt és talán ígért is valamit, ha véletlenül elsül a puskája.

Intett.

— Ide a puskát.

— Apámé... Ne vegye el.

— Én nem is. Majd a csendörök. Ha elfognak a gazdáddal együtt.

Mire kimondta, már nála volt a kétfelé hajtott puska. A fiú most már komolyan megijedt Sütő intésére engedelmesen vette föl a vadmalacot és megindult előre a csapás szélén.

— Baksa Péter az oka mindennek... — siránkozott végképp sarokba szorítva.

— Mit ígért, ha eltalálsz?

— Egész komenciót. Meg azt, hogy vadászhatok, amennyit akarok. Ő adta a töltényt.

— Mutasd a zsebed...

Elérték a tisztást, amelynek alján már aludni látszott a falu. Sütő vezényelt.

— Ide a malacot! Aztán itt a puskád és iszkiri. A gazdádnak meg mondd meg, hogy máskor olyan puskást küldjön rám, aki első lövésre talál; mert különben könnyen a csendörörsön találja magát.

Saját vállára dobta a vadmalacot és lekerült vele a

kertek alá. Fűtőréssze szedte a lábát. A történetek veszedelmét nem érezte, inkább szerencsének vélte a dolgot. A makkos malac, úgy október végén, hó előtt, még zsírt is ad egy keveset. Húsa, szalonnája meg éppen pótolja a kamrát — ujig.

NEGVEDIK FEJEZET

A süldőből nem lett semmi. Rába-Nagyék másnap üzenték, hogy eladják az állatot Baksa Péternek. Sütő Pista ebből tudhatta, hogy a Lajos-gyerek otthon nem titkolt semmit; híven mondta el a történeteket olyan híven, hogy Baksa Pétert a bosszúság vetelte fel érie.

Vett másik állatot Bakonyváron a heti piacon, eleséget is elegendőt s mert megkezdődött a lavágás, hajnaltól esti adótétedéig kint dolgozott az irtásban.

Mert kemény a kétkezi ember sora; szoknyával, szerelemmel törődni sem ér rá, legfeljebb vasárnap. Pista rászokott, hogy vasárnaponként átlábaljon Rozikájékhoz; litánia után néha még táncba is mentek a Szövetkezet kocsmájába.

November végén esikorgó hidegben beállt a tél. A fánkon araszvira nőtt a zuzmára, fogvott az élet, de a hízó és szépen gyarapodott Sütőné keze alatt.

Egyik szombaton, amikor az erdőről hazafelé ballagott, a falú szélén összeakadt a pupossal Csak elnyílt a szemecsdőlkozásában, hogy Baksa Péter megszólította.

— Te Pista...

— No...

— Elég volt már a haragszomrádból. Szóm volna hozzád.

— Hallom.

— Keresni lehetne egye kicsit.

Sütő Pista az eget nézte.

— Az okos. A pénz mindig jól jön.

— Nem jönnél be hozzám egy szóra?

— Itt is elmondhatod amit akarsz.

— Nem bánom — adta be a derekát Baksa Péter — arról van szó, hogy az erdőn mozogni sem lehet a vad-disznóktól. Igaz?

Sütő István összehúzta a szemöldökét.

— Hát — akart.

— Egy-egy jó puskás minden éjszaka, lehetne egyet lesből. Könnyebb munka, mint látástól vakulásig fagyos fával bibelődni.

— Az igaz.

— Na látod. Vevő volnék minden elejtett vadra: megöltényt is adnék. Tudod, én nem mehetek ki ilyen időben...

— Hm... és ha a vadőrök megnesznek?

— Téged? De különben is: csak a bányai határig legelőbb 30 vadesapást tudok. Válogathatsz mindennap... Én meg ha akarod, elővegek is adok.

Várakozóan nézett a legényre. Sütő István azonban megrázta a fejét.

— Nem kell. Nem közö-ködöm veled.

Baksa Péter hangját hirtelen elfojtotta az indulat.

— Nem? Aztán mér nem?

— Mert holnap vadőrt küldenél rám, vagy újabb lesipuskást. Nem bírom benned, no...

— Megbánod...

— Lehet. Az is az én bajom lesz.

Mozdult hogy tovább induljon. De Baksa Péter ezt már nem várta meg; sarkon fordult és valami szitokfélét morzsolva faképnél hagyta.

Sütő Pista aznap estézni ment Rozikáékhoz. A leány kenyeret sültött s a gőzzel telt konyhában büzgön hajkoltzott a kemence előtt. A legény megjelenése már régen nem okozott felfordulást a szellőházban; Varga tovább olvasta a petróleumlámpa fénye mellett a kalendáriumot, a aszszony meg tollat fosztott kint a kamarában.

Sütő Pista leült a leánnyal szemben a lóca szélén.

Rozika dudolva vetette a kenyeret egyiket a másik után s mikor kész lett, szépen betámasztotta a kemencenajtót. Fáradtan ült le a legény mellett, a lóca másik oldalán.

Pista elgondolkozva nézett maga elé.

Azután csendben megfogta a leány kezét.

— Rozika, te.

— Hallom.

— Fel kellene menni Pestre.

— Pestre? — nyílt el a leány szeme. — Minek?

Pista vállat vont.

— Dolgozni. Munkásnak építkezéshez, vagy mit tudom én; talán villamoskálauznak is sikerülne.

Csend lett. A legény egyszersak azt vette észre, hogy Rozika szeme megpárásodik.

— Oszt megint... esztendőkre itt hagyna bennünket?

— Dehogyhagynálak. Nem úgy gondoltam én... Hanem, hogy ketten...

— Maga meg én?

— Úgy ám. Ne félj, szereznék én neked egy-kettőre olyan he'vet, hogy esztendőre kisasszony lehetnél.

A leány nevetett, de megrázta a fejét.

— Ah, nem lehet az...

Sűrű vállat vont.

— Ha nem akarsz... talállok én magamnak leányt Pesten is.

— Kisasszonyt, mi?

— Olyat hogy kezél csókolomot kös: önnél neki. Csak hát tudod, mégis jobb szerettem volna veled...

Rozika e gondolkozva bámult a lámpafénybe.

— Aztán... sokáig kéne:..?

Mit?

— Hát szolgálni... Pesten.

— Fene tudja. Amíg megszédnénk magukat egy kicsit. Vagy amíg ráunnánk... akkor aztán hazajönnének és elvennélek feleségül.

— Istenem...

Ennyi volt az eljegyzésük. Sokáig hallgattak utána kéz a kézben a forró kemence mellett, míg az ajtó mögött sercegve sült a kenyér.

Pista későn indult hazafelé, amikor már a friss lángost is elköltötték. A leány, csak úgy pendelyben, kiszaladt vele a kiskapuig s hogy egyedül maradtak, minden teketória nélkül a nyakába csimpaszkodott.

— Elmegyek kenddel, Piste... ahová akarja... jó?

A többi szó benne rekedt, mert a legény derékon kapta.

Este óta egyébként újra havazott s a szűz fehér pelyhek felfogták lépései neszét, amint a friss leánycsóktól kissé

kótyagosan hazafelé ballagott. De csak az első sikátorig jutott; ott hirtelen 4—5 tagbaszakadt legény ugrott eléje olmosvégű fűtykösökkel.

Rájuk ismert.

Alsóvégi zsellérek voltak, izgága, kötekedő fajta, minden kocsmai mulatság bicskázói, akik jőpénzért, pár liter borért akárkibe belekötöttek.

S mert rájuk ismert, tudta azt is, hogy csupán egy módon viheti el szárazon; hirtelen megperdült maga körül s magával sodorta a legközelebbi támadót, csikorgó fogakkal a többi közé vágta.

Azután szégyen a futás, de hasznos, nekilódult, míg a részeg banda szitkozódva lassan elmaradt a háta mögött.

A házuk kapujában megállt és belefenyegetett a hóesésbe.

— Megállj, Baksa Péter... ezt még megkeserülöd.

S ennek az adósságnak tudtával ezen az éjszakán sokáig álmatlanul hánykolódott a tollpihész ágyban.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Másnap reggel, amikor családotól éppen misére indulóban voltak, egyszer csak beállított Varga Jánosné.

— Jaj lelkem, mán engedelmet a zavarásért. Pista fiam, tehozzád lenne szavam.

— Hallgatom, Julis néne.

— Azt mondd meg, mi volt közted, meg a Rozika között, mert az a szegény leány se nem él, se nem holt, amióta az artézi vizet a kútról hazahozta.

Sütő István meghökkent.

— Csak nem beteg?

— Nem tudom én lelkem de ró s szavát is alig értem.

Pista nem felelt. Fogta a botját s a csizmaszárig érő hóban átláball Vargáékhoz.

Rozika a padkán ült kisírt szemekkel, de mintha már elfogytak volna a könnyei. Amikor azonban a belépő legényt megpillantotta, mintha kísértetet látott volna, eltaszkarta az arcát.

— Mi baj, Rozika?

Csend. A leány — kötényébe temetett arccal — újra zokogni kezdett. Pistát elfutotta az indulat.

— A keservedet, Rozi... beszélj, mert megrázlak!

Az erőyes hangra elállt a sírás. Rozika visszanyelte könnyeit s kigyulladt arcát a legényre emelte.

— Még kérdi? Maga kérdi?

— Hát ki kérdezze? Tán a római pápa?

— Beszéltem Baksa Péterrel. Elmondta, hogy mit tett az asszonyával...

— Én? A Baksa Péter asszonyával?

— Vele hát, Klárával. Baksa Péter már el is kergette haza. Oszti az egész falut telebeszéli, hogy maga miatt. Jaj, ilyen csúfság.

Sütő István szédülten állt. De azután lobot velett benne az indulat s amint ilyenkor szokott, egyszerre megcsendesedett.

— No jól van, — morogta kurtán. — Ezért egyet se ríj. Klarához én hozzá nem nyúltam s ha Baksa Péter ezt állítja, akkor hazudik. De majd kiverem belőle az igazságot...

Elment.

A templom felé indult, pezsgő indulata azonban csak a kocsmáig vitte. Félliter bort rendelt, nekikönyökölt az asztalnak s később magához intett egy ögyelgő suhancot.

— He... Ismered-e Baksa Pétert?

— A púpos Baksát? Ismerem hát...

— Akkor hát itt egy pengő, ereggy a templomtérre. Ha látod kijönni, mondd meg neki, hogy valaki ilyen várja. Érted?

— De, úgy ám...

A süvölvény elkapta a pengőt s a következő percben már messze vágatott. A pár istentelen, aki miseidőben is a kocsmában pogánykodott, riadtan dugta össze a fejét. Ismerték Sütő Istvánt, még hajdani legénykorából. S ha akkori virtuskodásaira gondoltak, nem volt nehéz kitalálni az emberölést.

S a furcsa üzenetnek kint is híre szaladhatott, mert egyszerre elkezdtek szállingózni a népek a kocsmá felé.

Sütő István meg sem látta őket; az első félлитert a második követte s annak a közepén már dudolni kezdett az asztalra könyökölve. Talán még énekelni is elkezd, ha az ajtónyílást hirtelen kakastollak árnyéka nem sötétíti el.

A járőr körülnézett az ivóban, azután mintha semmi gyanúsát sem látna, a kármentőhöz lépett. Pár percig beszélgettek a kocsmárossal és úgy látszott, már is elmenőben vannak, amikor a tiszthelyettes felfedezte az iszogató legényt.

— Ejnye ni, Sütő István... — örvendett meg — vagy esziendeje nem láttalak. Leszereltél?

— Bár ne tettem volna.

— Az am. Jó az angyalbőr. De jó a civilgúnya is.

A legény nem felelt. A borába feledkezett, a tiszt-helyettes ezúttal társalgó kedvében volt.

— S hát hogy megy? — dobta könnyedén a kérdést.

— Csak úgy Szegényesen.

— Hallom, süldőt is vettetek. Meg az erdőn is szépen keresel.

— Hát... megteszi az ember, amit lehet.

Elharapta a szót, mert az ajtóban feltűnt Baksa Péter. A púpos úgy jött halálraszántan, hogy láthatóan vacogott a foga, de tudta, hogy soha többé senki emberszámba nem venné, ha kitérne a szembeállás elől. Amikor azonban a csendőröket megpillantotta, kissé magához tért.

Látszólagos hetykeséggel lépett Sütő István asztalához.

— Hivattál, Sütő Pista, itt vagyok.

Várákozón kidüllesztette mellét, de a legény kurtán leintette.

— Várj sorodra.

Aztán a csendőrökhöz fordult.

— Jó, hogy itt vannak tisztbelyettes úr, feljelentést akarok tenni...

— Ugvan ki ellen? — huzódott össze az őrsparancsnok szemöldöke.

Sütő István a mellére ütött.

— Magam ellen. Emberölésért. Mert én ezt a patkányt itt ebben a helyben megfojtom.

Mire kimondta a szót, két ökle már le is csapott. A többiek csak annyit láttak, hogy Baksa Péter alakja hirtelen a levegőbe emelkedik és a két csendőr villám-

gyors szakavatott kézzel kőhenyűt. Azután Baksó Pista lehuppant a földre és nyögve elterült, mint egy felrúgott narancs; Sütő Istvánt pedig vaskézzel tartotta a tiszthelyettes.

— Ne bomolj, hé, mert megvasaltatlak! — mondta alig árnyalatnyi türelmetlenséggel a hangjában, azután a kocsmároshoz fordult.

— Üres-e a másik szobája?

— Üres bizony... sajnos. Tessék parancsolni.

A tiszthelyettes intett fiatalabb társának.

— Hozza át ezt az embert — mutatott Baksóra —, majd egy kicsit elheszélgetünk — nyolc szem között.

Előrengedte Sütőt, de visszaintett az üresen maradt asztal felé.

— Rendes ember vagy te Pista, tudom. Akár a borodát is behozhatod.

S hogy a legény csak néman rázta a fejét, a falubeliek őszinte csalódására behízta maga mögött az ajtót.

HATODIK FEJEZET

A tiszthelyettes gúnyosan dobolt ceruzájával a vörös-terítékes asztalon.

— Szóval: így vagyunk — nézett gúnyosan Baksóra.

A púpos ember csak most tért egészen magához. Éreznie kellett, hogy a dolgok nem várt fordulatán csúnyán megszorult a hurok a nyaka körül. Hadonászva rákvörösen rikácsolta:

— Hazudik! Minden szava hazugság. Bósszúból beszél így, mert elvettem a szeretőjét.

A tiszthelyettes bólogatott.

— Ugy igaz. Először elvette, aztán megrágalmazta. Ide hallgasson, Baksa — hajolt előre hirtelen az asztal fölé, — Én tudok valamit, amit maguk még nem tudnak. A felesége ma reggel világgá ment. Levelet írt a csendőrsnek, amiben bejelentette, hogy maga mivel rágalmazta meg, Érti?

Meghökkenve bámultak maguk elé. Erre a fordulatra egyikük sem számított.

A tiszthelyettes folytatta.

— Maga egyről feledkezett meg, Baksa. Arról, hogy falun élünk, egymás orra előtt. Itt mindnyájan tudjuk, mikor hüllen egy asszony és tudjuk azt is, hogy mikor ki a hibás. Itt nem lehet hitvány városi módszerekkel operálni; legalább is, amíg én itt vagyok, nem.

Intett.

— Most hazamehet. De orvvadászatért feljelentem a határhőrséget, ha a többi hitványságától el is tekintek, az még nem jelenti azt, hogy nem lesz állandóan magán a szemem.

Baksa tántorogva indult az ajtó felé. Félúton azonban visszafordult.

— Feleségem... — dadogta szederjes ajakkal —, mi lesz a feleségemmel?

— Szerencséje van — mosolygott a tiszthelyettes —, a telefon gyorsabbnak bizonyult nála. Az állomásőrség még idejében feltartóztatta. Mire hazamegy, talán már magánál lesz.

Mikor a púpos eltűnt, a tiszthelyettes felállt és Südtő Pista vállára tette a kezét.

— Mondok én neked valamit, Pista. Én is voltam már

űgy, hogy legszívesebben magam intéztem volna el a nézeteltéréseket valakivel. Olyanformán, ahogyan te próbáltad. A pályám tanított meg rá, hogy a büntetést mindig arra kell bízni, akit illet, a törvény emberére.

A legény még mindig fujt.

— Patkány...

— A törvény őket is védelmezi. S ha neked van igazad, hogy patkány, annál kevésbé érdemes miatta a bíróság elé jutni.

Kis ideig hallgatott, azután hirtelen a legényre nézett.

— Te Pista.

— Hallgatom.

— Mondanék én neked valamit. Ma reggel találkoztam a tiszttartóval.

— Csak tán nincs panasza rám? — hökkent meg a legény.

De a tiszthelyettes vidáman leintette.

— Azt sem tudja tán, hogy a világon vagy. Hanem szólt nekem, hogy ha tudnék ajánlani valami rendes, katonaviselt embert vadórnek. Rád gondoltam; volna-e kedved hozzá?...

— Hogy volna-e?

Sütő Pista hirtelenében nem tudta mit mondjon.

A vadór csaknem ugyanolyan hivatalos ember, mint a csendőr. Szolgálatban élet és halál ura a rengetegben. Zöldpaszományos ruhát hord, magasszárú csizmát, zergettollas kalapot. Puskája van meg vadászkuttyója. Rendes fizetése, amire a kommcio csak olyan ráadás. Fehéntartása van, dísnótartása, két koca szaporulatával. Az erdőben lakik olyan kertés házban, hogy a tiszttartóé is alig

küönb. Nyugdíjat kap, ha megöregedett, mint a csendő-
vágy vasutas!

A tiszthelyettes sűrgetően nézett rá.

— No mit gondolsz? Szóljak?

— Ha olyan jó lenne tiszthelyettes úr...

— De oda asszony is kell ám. Minél előbb...

— Lesz. Ha kell, még a télen...

— No, akkor jól van, — nyújtott kezét az őrsparancs-
nok —, biztos vagyok benne, hogy nem lesz rád panasz.

Intett a társának s fegyverüket vállukra vetve, lassan
kiballagtak.

Sütő István hosszan nézett utánuk.

Most már, hogy biztos volt a dolgában, nem kapta el
az öröm.

Kiment az ivóba, kifizette a borát, úgy indult haza-
felé. De útközben meggondolta a dolgot; a mise még tar-
tott, így sem talált volna otthon senkit, hát inkább elment
Vargáékhoz.

Rozika a konyhában ült hétköznapi ruhában. Előtte
székre terítve ott állt a tiszta, de nem volt kedve felöltözni.

Hogy Sütőt meglátta, felugrott.

Az öröm egyszerre feledtetett vele minden bánatot;
amikor a legény elment, nem hitte volna, hogy viszontlát-
hatja csendőrök nélkül.

A legény letette a kalapját.

— Elintéztem — mondta egyszerűen.

— Jaj... csak nem ölte meg?

— Baksát? Én? Csak éppen megszorítottam. Azt is a
csendőrök előtt.

Rozika sirt is, meg nevetett is.

— Hát csakugyan hazudott volna?

— Ő ugyan nem ismerte el — mosolygott a legény —
hanem a csendőrök rábizonyították. Odamehetsz hozzájuk
megkérdezni

A két puha kar akkor már a nyaka köré fonódott.

— Dehogyan megyek. Akkor már inkább kendnek
hiszek.

Pista hallgatott.

Csak nagysokára szólalt meg. Nehezen forgott a nyelve
az örömteli hírré.

— Rozika, te...

— Mondja már...

— Volnae kedved az erdőben élni?

— Az erdőben? — nyílt el a leány szeme — a fa-
vágásnál?

— Ördögöt. A vadőrházban. Mert úgy nézz rám, vadőr
leszek, te meg tésasszony. Az ám...

Rozika rámeredt, azután elnevette magát.

— Bánja az ördög... ha egyszer kendé leszek...

Vidáman összenevettek éppen akkor, amikor odakint
megcsendült a déli harangszó és a templomból kitódult az
ünneplőruhás nép.

Sütő István vette a kalapját.

Rozika meghökkenve nézett rá.

— Hová siet?

— Haza — intett a legény —, szólnom kell Ábris bá-
tyámnak, hogy ássa el a puskát. Még csak az hiányozna,
hogy egy vadőrnél törvénytelen fegyvert leljenek.

Már kint is állt az ismét meginduló hóesésben s onnan
a szállongó pelyhek függőnye mögül intett búcsút a
leánynak.

Valahol élesen és vidáman megcsendült egy szánkó
csengettyűje.

VÉGE.

Forgalomba hozza: **LENNERT JÁNOS**
lapterjesztő vállalata

Miniszterelnöki engedély száma: 41.376/1942

